

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด การแพร่ระบาดของยาเสพติดจึงกลายเป็นปัญหาวิกฤติสำคัญของประชาคมโลกที่กำลังประสบอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่พัฒนาและกำลังพัฒนาต่างก็ประสบกับปัญหาเสพติด ปัจจุบันหากจะให้คำนิยามคงจะนิยามกันได้ว่าเป็นโลกแห่งยาเสพติด เพราะการใช้ยาเสพติดได้แพร่ระบาดไปทั่วโลก (ทรงเกียรติ ปิยะกะ. 2540 : 14) ถึงแม้ว่าทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ระดมสรรพกำลังและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการยับยั้งการเสพ การผลิตและการค้าแล้วก็ตาม แต่ปรากฏว่าสถานการณ์ดังกล่าวยังคงดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง สิ่งที่น่าเป็นห่วงที่สุดคือการแพร่ระบาดไปสู่กลุ่มวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่เรียกได้ว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่าที่สุดของประเทศ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่กำลังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน ทำให้ประเทศไทยต้องสูญเสียเยาวชนไปเป็นจำนวนมาก เพราะยาเสพติดทำลายทั้งสุขภาพและบางคนถึงขั้นเสียชีวิต (กระทรวงสาธารณสุข. 2539 : 25) นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพของผู้เสพ และยังนำไปสู่การก่ออาชญากรรมที่รุนแรงมากขึ้น (ประเสริฐ สาลีเกิด. 2543 : 3) ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อบุคคล ชุมชนและต่อสังคมทั่วทุกหย่อมหญ้า ปัญหาที่ยังคงน่ากังวลด้วยเหตุที่ยังไม่สามารถหยุดยั้งหรือควบคุมแหล่งผลิตยาเสพติดซึ่งอยู่ในพื้นที่ประเทศเพื่อนบ้านที่มีกำลังการผลิตอย่างไม่จำกัดให้ลดลง ประกอบกับการที่ยังไม่สามารถควบคุมและลดความต้องการยาบ้าทั้งในด้านการค้าและการเสพที่มีอยู่ในประเทศให้ลดลงได้ โดยยังไม่นับรวมถึงปัจจัยแวดล้อมด้านอื่น ๆ ที่เป็นทั้งตัวกระตุ้นและตัวเสริมให้ปัญหาเสพติดมีความซับซ้อนและแข็งตัวยากต่อการแก้ไขได้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2543 : 24) ปัจจัยทางภูมิศาสตร์อีกประการหนึ่งคือ ประเทศไทยตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์การผลิตยาเสพติดที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก (Geo-narcotics Determination) ทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบโดยตรงจากปัญหาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเข้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน และเป็นเส้นทางผ่านของการลำเลียงยาเสพติดไปยังตลาดต่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2544 : 149)

จากสถานการณ์ที่รุนแรงและผลกระทบที่เกิดขึ้น รัฐบาลโดยการนำของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร จึงมีนโยบายเร่งด่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติด ได้แก่ การป้องกันนำหน้าการปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษโดยเด็ดขาด (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2544 : 18) โดยมีแนวทางดำเนินการคือ

1. เข้มงวดกับการบังคับใช้กฎหมาย และสร้างกระบวนการพิเศษเพื่อควบคุมปราบปราม ผู้ค้าและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตและการค้ายาเสพติดอย่างเด็ดขาด รวดเร็วและเป็นธรรม พร้อมทั้งแก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มบทลงโทษสูงสุดกับข้าราชการการเมือง และ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การให้รางวัลและการคุ้มครองเป็นพิเศษแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนที่ให้ความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติด

2. ควบคุมการนำเข้าสารเคมีที่อาจนำไปสู่การผลิตยาเสพติดอย่างเข้มงวดและเสริมสร้างกลไกของภาครัฐและมาตรการทางกฎหมาย ให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในการผลิตยาเสพติด

3. สร้างความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศและนานาชาติ เพื่อควบคุมและกำจัดแหล่งผลิตและเครือข่ายการจำหน่ายยาเสพติดข้ามชาติ

4. แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ารับการบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้เสพยาเสพติด โดยให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถเข้ารับการบำบัดและฟื้นฟูได้ทันที โดยไม่มีความผิดทางกฎหมาย พร้อมกันนี้ รัฐบาลได้จัดให้มีระบบการบริการบำบัดและฟื้นฟูการฝึกอบรมด้านอาชีพ และการปรับสภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เสพยาเสพติดอย่างทั่วถึง เพื่อให้ผู้เสพสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข ปัญหาเสพติดมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและคุณภาพประชากร (สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2545 : 12)

สำหรับประเทศไทยนั้นปัญหาเสพติดถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศมานาน ถึงแม้ว่าสภาพปัญหาจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด จากการดำเนินมาตรการอย่างเด็ดขาดโดยรัฐบาล ตามแนวทางประกาศสงครามยาเสพติด เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ปี พ.ศ. 2546 แต่มิได้หมายความว่ายาเสพติดจะหมดไปจากสังคมไทยอย่างสิ้นเชิง ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ซึ่งยังคงมีข่าวเรื่องการปราบปราม จับกุมผู้ค้า ผู้ผลิตรายใหญ่ ปรากฏอยู่เสมอ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2548 : 1)

จากนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายในการป้องกัน ยาเสพติด โดยมีวิสัยทัศน์คือ เยาวชนนักเรียน นักศึกษา มีบุคลิกภาพที่มั่นคง ครอบครัวยุคใหม่ และชุมชนเข้มแข็งมีภูมิคุ้มกันยาเสพติด มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทุกภาคส่วนร่วมมือร่วมใจกัน สร้างสรรค์สังคมให้ปลอดจากยาเสพติด โดยมีพันธกิจ (กระทรวงศึกษาธิการ. ม.ป.ป. : 164) คือ ส่งเสริม สนับสนุนปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนครบวงจร นับตั้งแต่การพัฒนา หลักสูตร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ กิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เร่งรัด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักการและกระบวนการที่ถูกต้อง สำหรับการเสริมสร้างทักษะชีวิต สำหรับเยาวชนนักเรียนนักศึกษาเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพให้สามารถทำการใคร่ครวญไตร่ตรอง ยับยั้งชั่งใจ ได้อย่างฉับไว เพื่อการตัดสินใจปรับพฤติกรรมที่เหมาะสม หลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงที่ไม่พึงประสงค์ พัฒนา ศักยภาพและส่งเสริมบทบาทของครู อาจารย์ที่ปรึกษา แนะแนว ให้สามารถเป็นบุคลากรหลักส่วนหนึ่งของสถานศึกษาที่ทำหน้าที่รับผิดชอบงานป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด และสร้างสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน บิคา มารดา ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ นักเรียน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชน นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยได้กำหนดนโยบาย ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2545 – 2549 โดยกำหนดให้สถานศึกษา ต้อง ประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรท้องถิ่น สมาคมวิชาชีพ ตำรวจ และทหาร ให้เข้า มามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบกรรมการประจำใน สถานศึกษา ต้องถือว่างานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีความสำคัญที่ต้องกำหนดไว้ใน แผนการดำเนินงานและกิจกรรมตลอดทั้งปี รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของ ยาเสพติดกับนักเรียน นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

ข้อมูลจากการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของจังหวัดหนองคายเมื่อปี พ.ศ. 2543 – 2544 พบว่า ผลการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดชนิดต่าง ๆ ได้แก่ (ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้ เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดหนองคาย. 2544 : 11) ยาบ้า จำนวน 533,263 เม็ด ผู้ต้องหา 829 คน กัญชา จำนวน 1,474 กิโลกรัม ผู้ต้องหา 397 คน ฝิ่น จำนวน 21 กิโลกรัม ผู้ต้องหา 4 คน สารระเหย ผู้ต้องหาจำนวน 234 คน และอื่น ๆ (กระท่อม) จำนวน 42 ต้น ผู้ต้องหา 5 คน และจากการดำเนินงานในรอบปี 2548 (มกราคม – กันยายน 2548) พบว่ามี การจับกุมทั้งสิ้น 347 คดี จำแนกเป็นยาบ้า 239 คน (คิดเป็นร้อยละ 69) สารระเหย 44 คดี (คิดเป็นร้อยละ 13) และกัญชาแห้ง 64 คดี (คิดเป็นร้อยละ 18) อำเภอที่มีผลการจับกุมสูงสุด ได้แก่ อำเภอเมืองหนองคาย ศรีเชียงใหม่ และอำเภอบึงกาฬ (จังหวัดหนองคาย, 2548 :17)

ข้อมูลการจับกุมคดีเกี่ยวกับยาเสพติดในระดับจังหวัดหนองคาย ซึ่งจังหวัดชายแดน ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้กำหนดนโยบายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดหนองคาย. 2548 : 1-2) คือ การสกัดกั้นพื้นที่ที่นำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดน จุดผ่อนปรน ค่านถาวร ค่านสากลสะพานมิตรภาพไทย – ลาว การจับกุมผู้กระทำความผิด การปราบปรามผู้ค้ารายสำคัญ ประสานความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร่วมกับสถานศึกษาคำเนินการตรวจสอบซ้ำ (Re X-Ray) นักเรียน นักศึกษาทุกคนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยให้ติดตามจนถึงครอบครัว และดำเนินกิจกรรมในเชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มเยาวชน ทั้งในและนอกสถานศึกษาทุกระดับ โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเจ้าภาพในการดำเนินงาน และจากนโยบายดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ได้ดำเนินการตรวจสอบ (Re X-Ray) ผู้มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในห้วงปฏิบัติการพลังแผ่นดิน ครั้งที่ 4 (1 ตุลาคม – 31 กันยายน 2549) ปรากฏข้อมูล คือ พบผู้เสพยาเสพติด จำนวน 4 ราย กลุ่มเสี่ยง จำนวน 232 คน ดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ขึ้น

นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3 ได้นำมาเป็นนโยบายหลักในการแก้ปัญหายาเสพติดโดยวางยุทธศาสตร์มาตรการในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ดังนี้

1. จัดโครงการ “ครอบครัวเข้มแข็ง โรงเรียนอบอุ่น” เพื่อเชื่อมและหลอมรวมพลังระหว่างบ้านและโรงเรียนให้เป็นที่พึ่งแก่เด็ก และเยาวชนอย่างแท้จริง
2. นำศาสนธรรมสู่เด็กและเยาวชนให้เป็นหลักในการดำรงชีวิตด้วยความร่วมมือระหว่างสถาบันทางศาสนาและโรงเรียน
3. สร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีและเคารพในประโยชน์สาธารณะเหนือประโยชน์ส่วนตนด้วยการร่วมกิจกรรมตามหลักสูตรและแนวทางของลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และการฝึกหลักสูตรของนักศึกษาวิชาทหาร
4. ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ออกกำลังกาย และเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัยเพื่อพัฒนาสุขภาพกายและใจ เสริมสร้างวินัยในตนเองและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทีม

5. ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เล่นดนตรีเพื่อกล่อมเกลาจิตใจและเสริมสร้างสุนทรียภาพ

6. ส่งเสริมกิจกรรมด้านศิลปะเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ค้นพบความสามารถของตนมีช่องทางในการแสดงออกและสื่อสารที่หลากหลายและสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับโลกแห่งอนาคต

กิจกรรมหลักที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3 ให้หน่วยงานในสังกัดได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. การปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้เกิดกับครู นักเรียน และผู้ปกครอง

2. การสร้างภูมิคุ้มกัน/แก้ไขนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มติดยาและกลุ่มค้า

3. การควบคุมปัจจัยเสี่ยง เช่น เฝาระวังสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง

4. ประสานความร่วมมือ/ระดมทรัพยากร

5. การบริหารจัดการพัฒนาระบบข้อมูลระบบนิเทศในสถานศึกษา

6. การสรุปรายงานการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา

(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3. 2548 : 12) จากการดำเนินกิจกรรมหลักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3 พบว่า ปัญหายาเสพติดในจังหวัดหนองคายลดลงอย่างเห็นได้ชัด จากสถิติการปราบปรามและจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ถึงแม้ว่าปัญหายาเสพติดในจังหวัดหนองคายจะลดลง เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลในห้วงระยะเวลา 6 ปี (พ.ศ. 2543 – 2548) สืบเนื่องจากการดำเนินมาตรการอย่างเด็ดขาดโดยรัฐบาลและจังหวัดหนองคาย ตามแนวทางประกาศสงครามยาเสพติด เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ปี 2546 แต่ก็มีได้หมายความว่ายาเสพติดจะหมดไปจากสังคมไทยอย่างสิ้นเชิง ดังจะเห็นได้จาก การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ซึ่งยังคงมีข่าวเรื่องการปราบปราม จับกุมผู้ค้าผู้ผลิตรายใหญ่ปรากฏอยู่เสมอและจากการตรวจสอบข้อมูลซ้ำ (Re X-Ray) ยังมีผู้เสพยาเสพติดอยู่ ดังนั้นแนวทางในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาจากการศึกษางานวิจัยของ สุชานันท์ รัตติกาล (2547 : บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านมาตรการปราบปรามยาเสพติดและด้านมาตรการแก้ไขบำบัดรักษาและฟื้นฟู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดกลางมีปัญหามากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่และ

ขนาดเล็ก ส่วนมาตรการป้องกันปัญหาเสพติด แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สิทธิชัย จันทะบุตรศรี (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การดำเนินงานป้องกัน และแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ในแต่ละด้านมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

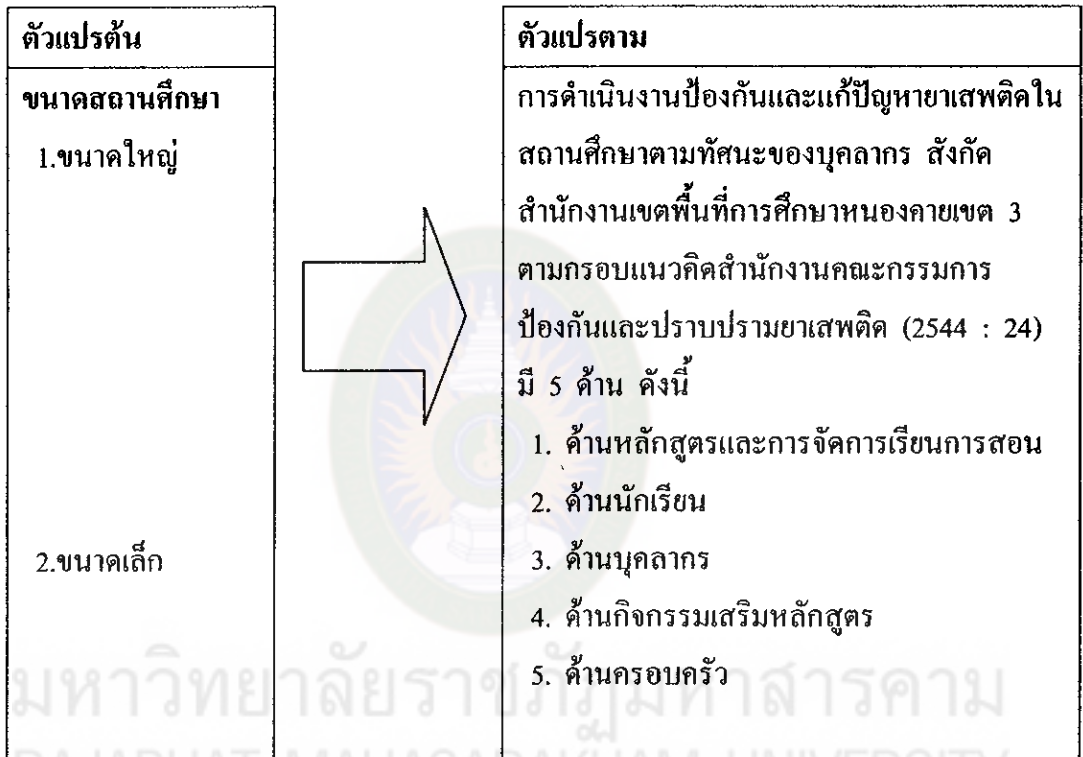
ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ตามทัศนะของบุคลากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด ศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดตามขนาดโรงเรียนตามทัศนะของบุคลากร ศึกษาข้อเสนอแนะ การดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียนตามทัศนะของบุคลากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3 ตามกรอบแนวคิด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2544 : 24) 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านนักเรียน ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และด้านครอบครัว และนำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานป้องกันแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาตามทัศนะของบุคลากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาตามทัศนะของบุคลากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพของ การดำเนินงานป้องกันแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาตามทัศนะของบุคลากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหาสภาพติดในสถานศึกษาตามทัศนะของบุคลากร ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของสำนักคณะกรรมการงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2544 : 28) ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ที่มีขนาดใหญ่มีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพติด แตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลปีการศึกษา 2549 ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 จำนวน 183 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 2,173 คน ประกอบด้วยผู้บริหารและครูจากโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1,157 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1,016 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง สุ่มจากประชากรแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie และ Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 40) ได้ บุคลากร จำนวน 326 คน จากโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 174 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 152 คน

2. ตัวแปร ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ขนาดของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิต หมายถึง การดำเนินกิจกรรมเพื่อหยุดปัญหาที่เกิดจากยาเสพติดก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น ผลจากการป้องกันจะเป็นการลดการแพร่ระบาดของยาเสพติด และผู้ติดยาเสพติดให้น้อยลง และดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้นักเรียน ได้ลด ละ เลิก จากการเสพยาเสพติด รวมถึงการเข้ารับการรักษาจากสถานของรัฐและเอกชน

2. การดำเนินงาน หมายถึง การรณรงค์ ป้องกัน แก้ไข ปัญหาสุขภาพจิตในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3 ตามกรอบแนวคิดของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2544 : 24) มี 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง โรงเรียนได้นำหลักสูตรเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูในโรงเรียนมีการจัดระบบการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน

และแก้ไขปัญหาเสพติดและพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนด้านการสร้างความตระหนักการให้ตัวแบบการปรับพฤติกรรมและควบคุมตนเอง

2.2 ด้านนักเรียน หมายถึง การสร้างทักษะในการแก้ปัญหาและปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของนักเรียนให้ลดละเลิกยาเสพติดโดยเผชิญอย่างถูกวิธีและไม่หันไปพึ่งยาเสพติด โดยการจัดกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุน จัดสิ่งแวดล้อมให้นักเรียนรู้จักวิธีการป้องกันตนเองให้ห่างไกลยาเสพติด

2.3 ด้านบุคลากร หมายถึง พัฒนา ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการวางแผน รับผิดชอบและนำความรู้ไป ความสามารถไปใช้ในแนะนำการป้องกันยาเสพติด ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง ส่งเสริมการรวมกิจกรรมกลุ่มหรือชมรม เช่น กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี และกิจกรรมวิชาการทหาร เพื่อให้เกิดเป็นพลังในการต่อต้านยาเสพติดในสถานศึกษา

2.5 ด้านครอบครัว หมายถึง ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง บิดา มารดา ให้มีความรู้ให้ความรักความอบอุ่นแก่ครอบครัว และสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวเพื่อป้องกันยาเสพติด

3. ขนาดโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3

3.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

3.2 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน

4. บุคลากร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3

2. วางแผน วางกรอบนโยบายเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดซึ่งกำลังระบาคเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะการระบาคเข้ามาในโรงเรียน เราจำเป็นต้องมีข้อมูล สารสนเทศที่ชัดเจนเพื่อเป็นประโยชน์กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และให้โรงเรียนใน

ทุกระดับมีระบบการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนรู้เท่าทันสถานการณ์ปัญหายาเสพติด สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของนักเรียนให้ลดละเลิกยาเสพติด ตัดสินใจด้วยตนเองว่าพฤติกรรมใดควรทำไม่ควรทำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY